

מפניני הפרשה - מאמר

כיצד נזכה ל"אור המנורה"

בספר "קומץ המנחה" מובא שאם יש לפנינו שני סוגי שמן זית הנראים שווים במהרה, בצבע ובטעם, וכל ההבדל ביניהם הוא שהאחד עשוי בעבודה מיוענת ע"י כתישה בידיים והשני ע"י כבישה בבית הברז, להדלקת המנורה בבית המקדש יכשר רק זה שהופק ע"י כתישה בידיים ואילו השמן השני כשר למנחות בלבד. מדוע? אור המנורה הוא כידוע סמל לתורה, והתורה נמשלה לאור המאיר את החשיכה - את אי הידיעה ואת הבערות.

המנורה היא הכלי שנועד לקבל את השמן אשר משמש להדלקת המנורה. נמצא אם כן, שהמנורה מסמלת את הכוחות השכליים הניתנים לאדם, אשר הם הכלי שנועד לקבל את ההכמה והדעת.

שתי הלכות נאמרו בעניין הכנת השמן הכשר להדלקת המנורה והן: על השמן להיות "זך" - כלומר טהור ונקי משמרים, ומכל תערובת זרה ו"כתית" - כתוש בידיים. והוא הדין בנוגע לתורה שהאדם לומד, עליה להיות זכה וטהורה ללא כל תערובת של דעות זרות.

וכשם שהאיכות הטובה של השמן הינה ערוכה לכך שהאור שידלק ממנו יהיה בהיר וציבי, כך יש להקפיד על טיב המזון הרוחני המוגש לשכל כדי שתיווצר ותתגבש השקפה בהירה אשר תאיר ללומד את דרכו.

התכונה השנייה הנדרשת היא שיהיה - "כתית". כאן רומז לנו התורה על הדרכים לקניין התורה. מלכים משאירים את כתרם לבניהם ועשירים מורשים לבאים אחריהם את עושרם, אבל התורה אינה עוברת בירושה. כל אחד ואחד צריך להשקיע בעצמו עמל ויגיעה כדי לרכוש אותה. רמז לכך מצאו חז"ל בפסוק "ועשו ארון עצי שטים". בכל הכלים נאמר "ועשית" - לשון יחיד ואילו ארון אנו מוצאים "ועשו" - לשון רבים, כלומר הכל חייבים לעסוק בארון כדי שיוכזר לתורה. גם במעשה השולחן כתוב "ועשית" - לשון יחיד, כי שפע כלכלי ניתן להוריש. ושולחן שהוקם ע"י אדם אחד יכול לעבור בירושה ולשמש בני דורות רבים.

נמצאנו למדים כי חייב כל אדם להשתדל בעצמו בהשגת ההכמה. ורק אחרי שייצר בעצמו את הכלי לקליטת התורה וההכמה, תחול עליו ברכת ה' ותאיר את שכלו. לעת הצורך ניצוץ של אור בא מלמעלה, אבל החומר הדולק צריך להיות אגור ומוכן בתוך האדם. זאת בדומה למנורה שאם כבו נרותיה מביאים לה אש מאש המזכה, שמקורה היה האש שירדה מהשמים בהנוכת המזכה.

כשם שהשמן למאור חייב היה להיות שמן זית "כתית", והופק בעמל ויגיעה כך גם התורה נקנית רק ביגיעה גדולה, בהתמדה ומתוך הקרבה. במסכת מגילה ו: מובא: "אמר רבי יצחק אם יאמר לך אדם: יגעת ולא מצאתי" - אל תאמין. "לא יגעת ומצאתי" - אל תאמין. "יגעת ומצאתי" - תאמין, הני מילי בדברי תורה, אבל במשא ומתן סייעתה הוא מן שמיא...".

מדבריו יוצא שלתורה שהיא נכסי הרוח נדרש "כתית למאור" - יגיעה וכתישוה. אבל לא "כתית" למנחות אותם מביאים מהשפע שהקב"ה נותן לכל אחד, לרמוז שבפרנסה ניתן להצליח בע"ה גם בלי עמל.

ברדיפה אחרי הממון יש אכזבות - "לריק יגעת לתהו והבל כחי כליתי" אומר הנביא ישעיה (פרק מט). אבל בשאיפה לאור התורה, יש לעמול ולהתניגע כדי להגיע להישגים, אבל אין ממנו אכזבות.

בין אדם לחבירו

המשנה במסכת אבות פרק ה' - ד' מעמידה זו כנגד זו מהלוקת לשם שמים ומהלוקת שאינה לשם שמים. הסמל למהלוקת לשם שמים היא מהלוקת הלל ושמואי, שדעותיהם השונות בענייני הלכה, ממישיכות להילמד ביגיעה ועומק דור אחרי דור כחלק בלתי נפרד מהתורה שבעל פה. הסמל לסוג השני היא מהלוקת קורה ועדתו, אשר מינתו האישית כלפי משה רבנו הביאה לסופו המר, למותו ולקלונו הנצחי. החפץ חיים בהקדמתו לספרו כתב כי המצית אש מהלוקת ע"י דיבורים אפורים עובר על לאו: "ולא יהיה כקורה וכעדתו".

שואל ומשיב

שאלה: מה יחס ההלכה לאדם העובר על חוקי הבטיחות לתנועה בדרכים. האם אדם הנוסע במהירות מופרות, או עוקף כאשר ישנו סימון האוסר זאת, או אינו שומר מרחק, עובר בכך על איסור תורה או לא?

תשובה: אדם הנוסע במהירות גבוהה (שמקובל להעניש עליה) או אדם שאינו מצויית לשאר חוקי הבטיחות, עובר על איסור תורה, מפני שהתורה ציוותה אותנו לשמור על נפשותינו מאוד, והכוונה היא להתרחק ולהזהר מכל סכנה, ופשוט שזה כולל גם את חוקי התנועה שלא נקבעו בשירות לב כדי להרגיז את הנהגים, אלא נקבעו על ידי אנשים מומחים שבדקו וחקרו את הנושא והגיעו למסקנה שבמהירות כזו או בעקיפה במקום זה וכדומה, ישנה סכנה, וממילא אדם העובר על חוקים אלו עובר על איסור מהתורה.

את היסוד להובת האדם להזהר מכל הדברים המסוכנים למדו חז"ל ממצוות מעקה, שנאמר בחומש דברים פרק כב', ח': "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו". והוסיפו ופירשו חכמים בספרי שם, שכוננת התורה במצוות המעקה אינה רק למעקה לגג, אלא באה ללמדנו מצווה כללית, שניזהר ונישמר מכל הסכנות. וכן הדין לגבי כל המכשולים והסכנות, שעלינו להישמר מהם ולהסירם.

כן פסק הרמב"ם בהלכות רוצח ושמירת הנפש יא' הלכה ד' שכל מכשול שיש בו סכנת נפשות, מצוות עשה להסירו ולהישמר ממנו ולהזהר בזה מאוד, שנאמר דברים ד' ט': "השמר לך ושמר נפשך". אם לא הסיר והניח המכשולות המביאים לידי סכנה, ביטל מצוות עשה ועבר ב"ולא תשים דמים בביתך".

יש להדגיש, כי מי שאינו שומר על חוקי הבטיחות, גם אם שיהק לו מזל, ושום תאונה לא ארעה לו, מכל מקום בזה שלא נזהר עבר על איסור תורה, שכן התורה צוותה להזהר. בנוסף לכך, צריך כל מי שנוסע שלא בהירות לדעת שגם אם הוא אישית לא ביצע שום תאונה, מכל מקום הוא אשם בקיומן של תאונות הדרכים. מפני שבנסיעתו המהירה והלא זהירה עור ליצירת נזרמה שלילית, וודאי גרם לכך שעוד נהגים ילכו בעקבותיו, וינסו להדביק את הקצב המהיר שלו, ומן הסתם אחד מהם ייפגע. (מתבסס בעיקרו על פניני הלכה)

מפניני הפרשה - רעיון

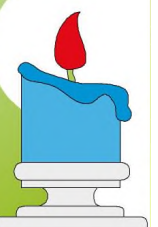
מדוע שלוש פעמים ונשמע!

"ונשמע קולו כבואו אל הקדש" (כח, לה) "בעל הטורים" כותב: שלוש פעמים מצאנו בתנ"ך את הפועל "ונשמע": במתן תורה נאמר: "כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע" (כד, ז). בפרשת בגדי כהונה נאמר: "ונשמע קולו כבואו אל הקודש" (כח, לה). במגילת אסתר (א, כ) נאמר: "ונשמע פתגם המלך".

בלשון הקודש יש שלושה מובנים לשמיעה: א. שמיעת האוזן. ב. שמיעת הלב. ג. שמיעת האיברים. שמיעת האוזן כפשוטה, ולגבי שמיעה זו יש הלכות בקום עשה, כגון בקריאת שמע: "השמע לאונך מה שאתה מוציא מפיך" (ברכות יג). ובשב ואל תעשה: "ויתד תהיה לך על אונך - שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעו באוזניו" (כתובות ה). שמיעת הלב פירושה הכנה ובמדרש קהלת פרק א' מבווא: "הלב שומע, שנאמר זנתת לעבדך לב שומע", וכן יש שמיעת האיברים, שכוננתו היא הציות, כמו שכתוב: "שמור ושמעת את כל הדברים האלה אשר אנכי מצוך" (דברים יב' כח).

נראה לומר, שלזה מכוונים שלושת הפעמים שכתוב בתנ"ך "ונשמע": "ונשמע קולו כבואו אל הקדש" זו שמיעת האוזן. "נעשה ונשמע" זו שמיעה של הכרה והכנה, כלומר לימוד התורה, כמובא במדרש במדבר רבה יד' י': "נעשה ונשמע" קיבלו עליהם תלמוד תורה והמעשה, "נעשה" זה מעשה המצוות "ונשמע" זה תלמוד תורה. הפסוק "ונשמע פתגם המלך", זו שמיעת איברי הגוף, כלומר הציות, שהעם מצויית לציווי המלך ומקיים אותם. ובמדרש אסתר רבה ד' י' מובא: "ונשמע פתגם המלך" - ונשמע פתגם מלך, מלכי המלכים הקב"ה. והפסוק "ונשמע קולו כבואו אל הקדש" בא ללמדנו שכל שלושת השמיעות צריכות להיות מסורות ומכוונות לקודש - לתורה ולמעשים טובים.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:	נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:
איזה בת ר' אברהם וסעדה נהמיא ז"ל	פרץ עטיה ע"ה בן כוכבה ה"ו
סולמנה בת לאה כהן ע"ה	ר' ברוך בן איטו ביטון ע"ה
שולמית בת שמואל פרנקל ע"ה	גבריאל בן שרה ברסימנטוב ז"ל
מלכה בת יצחק צבי פרנקל (לקסמברג) ע"ה	והב (סעיד) בן חממה עיקן ז"ל

חשמונאים (שעון חורף)

כניסת השבת: 17:06

יציאת השבת: 18:05

זמן רבנו תם: 18:41

שבת קודש פרשת תצווה מפטירים

"אֵתָהּ בֶן אָדָם הַגֵּד"

(יחזקאל פרק מג')

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

השמעת קול בשבת עפ"י פסיקת מרן בשו"ע שלח' ופוסקים אחרונים

שעונים הנטענים מאנרגיית אור השמש

במשנה ברורה כסימן שלח' ס"ק מו' כתב ששעונים אשר נטענים מתנועות גופו או מהילכו של האדם, אם השעון נעמד ואינו פועל ואם ינענעו קצת יחזור לפעול, צריך ליהרר שלא לנענעו בשבת ומשום כך אין לעונדו בשבת. אבל שעון כזה, כל זמן שהשעון לא הפסיק מלפעול, מותר לעונדו, אפילו שמתמלא ומכוון עצמו על ידי נענוע היד, זאת מפני שהשעון יכול לפעול יותר ממועת לעת (24 שעות) בלא שינענעו כלל, הרי זה כאינו מכוין ולא ניהא ליה (לא איכפת ליה) שיתמלא דווקא בשבת, ואין בזה שום איסור.

ומכאן נלמד גם לסוגי השעונים אלקטרוניים שקיימים בימינו, שיש כאלו העשויים באופן שקולטים אנרגיה על ידי תנועות היד, או על ידי החשיפה לשמש, או למקורות אור אחרים, ועל ידי כך מתמלאת הסוללה באנרגיה אשר מפעילה את פעולת הגלגלים ואת האור (התאורה) שבשעון. היות ובדרך כלל יש בו בשעון מספיק אנרגיה אשר אפילו אם היה נמצא במשך זמן של מעת לעת בלי תנועה ובמקום חשוך היה עדיין ממשיך פעולתו היטב, אין שום איסור לעונד אותו בשבת, מפני שזה בגדר אינו מתכוין ופסיק רישיה שלא ניהא ליה (לא איכפת ליה) ואין ניכר שום פעולת מלאכה על השעון והלקיט. אבל אותם שעונים אשר אין בהם די כח אנרגיה להיות בפעולה משך זמן של מעת לעת ללא חשיפה לאור, איסור לעונדם בשבת.

ואותם שעונים שיש בהם גם אמצעים למדידת טמפרטורת האויר, או אלו אשר מודדים דופק הלב ולחץ דם, וכל כיוצא בזה, המוצג על צג השעון, אין לעונדם בשבת, אפילו אם אינו מתכוין ולא איכפת לו עתה מנתונים אלו, מכל מקום הרי הצג משתנה על ידי תנועותיו, אבל יש להתיר זאת על פי הוראת רופא, כגון אם חייב הוא לעקוב כל הזמן על פעולת הדופק ולחץ הדם, כמו בכל איסורי שבות שהתירו לצורך חולה אפילו אין בו סכנה.

לספוק כף לכף וכדומה כדי להרחיק בעלי חיים

מרן פסק להלכה בשו"ע כסימן שלח' סעיף ד': "המשמר פירותיו וזרעיו מפני חיה ועוף, לא יספוק כף אל כף, ולא יטפח כפיו על ירכו, ולא ירדק להבריחה, גזירה שמא ישול צרור ויזרוק להם" - מהגיש במשנה ברורה: לרשות הרבים. אבל בגערה בקולו שאין בו מעשה, וכן בהנפת ידיו ורגליו גרידא בלי השמעת קול אין שום איסור, מפני שאינו עושה כמו שרגלים בימי חול להרעיש בידים וברגלים כדי להניס חיה ועוף. ויש להדגיש שגזירת הו"ל זו היא רק לגבי הרחקת חיות או עופות משרותיו ופירותיו, אבל לספוק כף אל כף וכדומה, כדי להבריח כלב והתול ושאר חיה ועוף כדי שלא יצערותו או יזיקוהו, מותר לכתחילה, ובזה לא גזרו, שמא יבוא למלטלם אבן או צרור.

פינת העורך

"ועישית מזבח מקטר קטורת..." (פרק ל' - א') מדוע מזבח הקטורת נזכר לאחר כל כלי המשכן, המשכן, בגדי הכהונה, קרבנות המילואים, ומשיחת הכלים והכהנים? כתב בספר "בעלי ברית אברהם" שהקטורת רומזת על סודות עליונים שבתורת הנסתר. ובא הכתוב ללמדנו, שאין לעסוק בתורת הקבלה והנסתר, אלא לאחר שיהיה האדם מושלם בתורה ובמצוות, ולאחר שימלא כרסו בש"ס ופוסקים, ורק אז יגש אל הקודש!

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב להודיה ודניאל צירנובילסקי (שרם) הי"ו לרגל נישואיהם. להם ולמשפחותיהם משפחת בן סימון הי"ו ומשפחת שרם הי"ו. יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שתזכרו להקים בית לתפארת ישראל, מלא אהבה ושמחה, נאמן וכשר, המיוסד על יסודות איתנים של אהבת תורה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

הלכות הנוגעות ל'שעון מעורר' בשבת

מרן פסק להלכה בשו"ע כסימן שלח' סעיף ג': זוג המקשקש לשעות העשוי על ידי משקולות, מותר להעריכו ולהכינו מבעוד יום, כדי שילך ויקשקש כל השבת. במשנה ברורה כפ"ק יג' כתב שהכוונה היא לשעון שעשוי להשמעת קול ולהודעת השעה, ובס"ק יד' כתב שסיבת ההיתר היא, שלא חוששים לכך שכאשר אנשים ישמעו את קול השעון, יחשדו בבעל השעון שהוא העריכו בשבת, מפני שהדבר ידוע לכל שהדרך להעריכו מיום שישי.

הלכה זו הוזכרה ברמ"א כסימן רנב' סעיף ה': "ומותר להעמיד כלי משקולת שקורין זיגער" מערב שבת, אף על פי שמשמיע קול להודיע השעות בשבת, כי הכל יודעים שדרך להעמידו מאתמול..." ובפסקי תשובות שם באות ז', הדגיש שפשוט הדבר שיש ליהרר משעונים מעוררים ושעוני קיר ומכשירי מלפון ושאר מכשירים אשר עורכים אותם מערב שבת, ובשבת משמיעים קול שירה וזימרה, או קול דיבורים וכדומה, משום "אוושא מילתא" ועוכדין דחול, ואין להתיר אלא קול צלצול גרידא.

ובשבת עצמה למתוח (לסובב) את הקפיץ של מנגנון הצלצול של שעון מעורר שאין בו שום חיבור להשמל או לסוללה, על מנת שיעצלצל בשעה הרצויה, יש מתירים כי אין זה אלא "גרמא להשמעת קול", ומכיון שאין השעון משמיע קול שירה וזימרה, אלא צלצול בעלמא, ניתן להתיר זאת.

וכן מותר לכווין (לסובב) בשבת את מחוג הצלצול, ולכוונו על הזמן הרצוי לצלצול, וגם בשעון אלקטרוני (חשמלי, או הפועל על סוללות) מותר, בתנאי שהמחוג הוא ידני, ובתנאי שיהיה שלא ישמיע קול תוך כדי שמסובבו.

וכן הסכימו רבים מהפוסקים להתיר להרים (לשחרר) את ניצרת הפעמון בליל שבת לפני שינתו, והמיקל בזה גם בשעון אלקטרוני יש לו על מי לסמוך. אמנם יש כמה מגדולי הדור שהחמירו בכל הנזכר, הן לענין מתיחת קפיץ הצלצול בשעון מכני, והן בהכוונת מחוג הצלצול, והן בהרמת הניצרה בשעון מכני, וכל שכן בשעון אלקטרוני.

העיקר להלכה הוא להתיר בשעונים מכניים כנ"ל, ומי שרוצה להחמיר בזה, יחמיר על עצמו בלבד ואין לו להורות לאחרים להחמיר בזה. אבל ולהחמיר בשעון אלקטרוני אם לא לצורך מצווה, כגון להשכמת הבוקר לתפילה או ללימוד תורה וכיוצא בזה, או במקום חולי, אין זה מן הראוי להחמיר.

ולסגור את ניצרת הפעמון בשעה שהשעון מצלצל כדי שיפסיק צלצולו, אם מדובר בשעון מכני מותר ואין שום חשש, אבל אם מדובר בשעון אלקטרוני - פשוט שהדבר אסור, מפני שבפעולה זו הוא גורם לסגירת מעגל חשמלי, ומשום כך, מהראוי להניח בשבת השעון רחוק מעט מהישג יד כדי שלא יבוא לכבותו מתוך הרגל בימות החול.

וכן כתב בספר ילקוט יוסף הלכות שבת ה' סימן שלח' סעיף כ', ששעון מעורר קפיצי כלומר הפועל באמצעים מכניים שהתחיל לצלצל, מותר ללהוץ על הכפתור כדי להפסיק את הצלצול. אבל שעון אלקטרוני המצלצל בשבת, ומפריע לשינת הילדים וכדומה, יש לכסותו בכרים וכסתות, ונכון להחמיר שלא ללהוץ על הכפתור להפסיק את הצלצול, ובפרט שיש אומרים שדבר זה אסור לעשותו מעיקר הדין.

ברכות מכל הלב

ברכת מעומק הלב וברכת מזל טוב למשה דוד ובתאל מרסל קאם הי"ו לרגל הולדת בתם הבכורה אביגיל הי"ו - נכדה לששון ונעמה חדד הי"ו ולמרים וראובן קאם הי"ו.

יהי רצון מלפני שוכן מרומים ה' שתזכרו לגדלה באושר, בשמחה ובנחת מרובה לאהבת תורה ויראת שמים, ותמצא חן ושכל טוב בעיני אלוהים ואדם.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

מי שקראו לו לעלות לתורה

מקור בתלמוד

מהגמרא במסכת ברכות דף נה. עולים דברים קשים, לגבי אדם אשר קראו לו לעלות לתורה. והוא לא עולה.

"ואמר רב יהודה, שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם: מי שנותנין לו ספר תורה לקרות ואינו קורא, כוס של ברכה לברך ואינו מברך, והמנהיג עצמו ברבנות. ספר תורה לקרות ואינו קורא - דכתיב כי הוא חייך וארך ימיו. כוס של ברכה לברך ואינו מברך - דכתיב ואברכה מברכך. והמנהיג עצמו ברבנות - דאמר רבי חמא בר חנינא: מפני מה מת יוסף קודם לאחיו - מפני שהנהיג עצמו ברבנות."

מפרש רש"י: ואברכה מברכך: והמברך ברכת המזון מברך לבעל הבית. יוסף מת קודם לאחיו: דכתיב וימת יוסף וכל אחיו (שמות א').

מהרש"א

מהרש"א בחידושי אגדות למסכת ברכות דף נה. מבאר את הקשר בין הסירוב לעלות לקרא בתורה, לבין קיצור ימיו של האדם, וכן בין הסירוב לברך ברכת המזון לבין קיצור ימיו של האדם.

"מי שנותנין לו ספר תורה כו' דהוה ליה כאלו נותנין לו חיים דכתיב: כי הוא חייך וגו' והוא לא בעי וכן כשנותנין לו ברכה כו' שהאורח מתברך בברכתו של ברכת המזון והוא לא בעי ביה, משום הכי מקצרים לו מחייו שנותיו הקצובין:

פסיקת הרי"ף

אמנם נראה לכאורה שמדובר בדברים שהם "דברי אגדה", אולם הרי"ף במסכת ברכות מג. פסקם להלכה, וכן פסקו זאת להלכה הרא"ש במסכת ברכות פרק ט' סימן ד' וספר כלבו סימן קיח. אולם דין זה לא הוזכר להלכה בטור בהלכות קריאת ספר תורה סימן קל"ט העוסק בעניין זה.

"אמר רב יהודה אמר רב שלשה דברים מקצרים שנותיו של אדם מי שנותנין לו ס' ת לקרוא ואינו קורא כוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות..."

'שיירי כנסת הגדולה'

אכן, בספר שיירי כנסת הגדולה הגהות על טור אורח חיים סימן קל"ט אות ד', תמה על כך שרמב"ם והטור לא הביאו דין זה להלכה.

"שלושה דברים מקצרים ימיו של אדם, מי שנותנין לו ספר תורה לקרות ואינו קורא, דכתיב כי היא חייך ואורך ימיו, והביאו הרי"ף והרא"ש. ותמהני מהרמב"ם ורבינו בעל הטורים שלא הביאוהו."

ספר אבודרהם

בספר אבודרהם ביני קריאת התורה, הביא מקרה שמסופר במדרש תנחומא, על רבי עקיבא שקרא לו החזן לקרא בתורה, ורבי עקיבא סירב לכך, והסביר את סירובו בכך שהוא לא סידר היטב את הקריאה, ואדם שלא סידר את דברים היטב בינו לבין עצמו, לא רשאי לאומרים בציבור. ומהנהגת רבי עקיבא למדים, שמי שלא סידר היטב את הקריאה בתורה היטב (וכל דבר שיאמר לפני ציבור), לא יעלה לקרוא בתורה, וסיבה זו גוברת על מה שאמרו חז"ל במסכת ברכות, שמי שנותנים לו לקרוא בתורה ואינו קורא יקצר הדבר את ימיו.

פסיקת הטור

עפ"י הנהגתו של רבי עקיבא פסק הטור בסימן קל"ט שהקורא בתורה צריך לסדר תחילה את הקריאה היטב פעמים ושלוש בינו לבין עצמו, ומשמע שאם לא סידר, לא יעלה לקרוא בתורה.

"הקורא הפרשה צריך לסדר אותה תחלה פעמים ושלוש בינו לבין עצמו כהווא דרבי עקיבא שקראו אותו לתורה ולא רצה לעלות לפי שלא סדר אותה תחילה ודריש ליה מקרא אז ראה ויספרה וגו'"

פסיקה להלכה בשולחן ערוך

וכן פסק מרן בשו"ע הלכות קריאת ספר תורה סימן קל"ט סעיף א' שבמקומות בהם נהוג שהעולה גם קורא בתורה, והוא לא סידר לעצמו את הקריאה, לא יעלה: **"במקום שנהגו שהעולה עצמו קורא בקול רם, אם לא סידר תחלה הפרשה פעמים שלוש בינו לבין עצמו, לא יעלה, ובמקום שהחזן קורא הוא צריך לסדר תחלה (ב"י)."**

משנה ברורה

ומדגיש המשנה ברורה בסימן קל"ט ס"ק א' שמי שלא סידר לעצמו את הקריאה, לא יעלה לקרוא בתורה, אפילו אם קראו לו לעלות לתורה.

"לא יעלה - היינו אעפ"י שקראוהו לעלות, ואמרו חז"ל (פרק הרואה) שלושה דברים מקצרים ימיו של אדם ואחד מהן מי שנותנין לו ספר תורה לקרות ואינו קורא, הכא לא יעלה, שצריך מתחלה לסדר בינו לבין עצמו, ואסמכוהו חכמים אקרא דכתיב: אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה."

אמנם בס"ק ב' כתב המשנה ברורה, שבמקום בו אין בבית הכנסת אדם שסידר את הקריאה כראוי, כדי לא לבטל את הקריאה, יכול אדם לעלות לקרוא בתורה באופן שאדם אחר לוחש לו את הטעמים מתוך חומש.

"הוא צריך וכו' - ובדיעבד אם אין שם בבית הכנסת מי שסידר לעצמו מתחילה כדי שלא לבטל קריאה בצבור נוהגין להקל שיקרא אחד שיודע נגן הטעמים אף על פי שלא סידר וקוראין לפניו בלחש מתוך החומש או הסידור ועיין לקמן בסימן קמ"ב במשנה ברורה מה שנכתוב בזה."

'פסקי תשובות'

בספר פסקי תשובות בסימן קל"ט כתב שקיצור ימים למי שקראו לו לעלות לתורה והוא מסרב, אינו רק לזמנם שהעולה לתורה היה קורא בעצמו בתורה, אלא גם לימינו שנהגו שהעולה לתורה אינו קורא בעצמו, אלא יש "בעל קורא" הקורא עבורו. לכן, מי שצופה שרוצים לעלות אותו לתורה, והוא אינו רוצה לעלות לתורה מסיבה כלשהי, צריך לצאת מבית הכנסת בין עולה לעולה לתורה.

עוד כתב שם שאדם שקראו לו לעלות לתורה והוא מסרב לעלות מסיבה מוצדקת (ומונה מספר דוגמאות לכך), הרי אינו בכלל מה שאמרו חז"ל שהדבר מקצר ימיו של האדם.

'ילקוט יוסף'

בספר ילקוט יוסף הדגיש את הצורך להכין את הקריאה בתורה, הן לגבי העולה לתורה והן לגבי "בעל קורא": **"במקום שנהגו שהעולה עצמו קורא בקול רם את פרשת עלייתו, אם לא הכין את הקריאה וסידרה בתחלה לעצמו פעמים ושלוש, לא יעלה ויקרא בעצמו, אלא יקרא השליח צבור. ובמקומותינו שהשליח צבור קורא בתורה לכל העולים, צריך הוא לסדר הפרשה תחלה. ואם הוא רגיל בקריאה, שהוא חוזר וקורא בתורה מידי שנה בשנה, יכול להסתפק בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום שקורא ביום שישי או בליל שבת. ובפרט למי שטרוד בלימודו לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא."**

סיכום

אמרו חז"ל שאדם שקראו לו לעלות לתורה והוא לא עולה מבלי שיש לו סיבה לכך, הדבר יגרום לקיצור ימיו. כמו כן, מהנהגתו של רבי עקיבא שקראו לו לעלות לקרוא בתורה והוא סירב, משום שלא סידר היטב את הקריאה לפני כן, נפסק להלכה שבמקום בו נוהגים שהעולה עצמו קורא בקול רם, אם לא סידר תחילה הפרשה היטב, לא יעלה, ובמקום שיש "בעל קורא" עליו לסדר היטב את הפרשה, ושם יכול לעלות לתורה גם מי שלא סידר בעצמו את הפרשה. ואם אינו רוצה לעלות מסיבה כלשהי, יצא מבית הכנסת בין עולה לעולה.

קול ששון

המסכה pe

פרשת תצוה

מזלתה של הקטורת

אמר הקב"ה לישראל: מכל הקרבנות שאתם מקריבים אין קורבן חביב עלי כמו הקטורת, מדוע? מפני, שכל הקרבנות באים לכפר על עוונות בני ישראל, ואלו הקטורת אינה באה לא על החטא, לא על עוון ולא על האשם אלא לשמחה. לכן מיוחד הקב"ה קדושה מיוחדת למזבח הקטורת, ורק בקטורת מוכיר הכתוב "קדש קדשים הוא לה".

שלוש שמות היו לו למזבח עליו מקטירים את הקטורת: מזבח הקטורת, מזבח זהב ומזבח הפנימי. פעמיים ביום הקטיר אהרון הכהן, ואחריו כל הכהנים הגדולים שעמדו לישראל את הקטורת, שנעשתה מאחד עשר מיני בושם ודרשה מומחיות רבה כדי להכין אותה.

הקטורת באה בבוקר, לפני כל הקרבנות, ובערב - לאחר כל הקרבנות. שקולה הקטורת כנגד הכל, והיא בכחית אהרון אהרון חביב. כשעלה משה לקבל את התורה נמסר לו הסוד שהקטורת עוצרת מגיפה, וראשי תיבותיה: קדושה, טהרה, רחמים ותקווה. בכוחה של הקטורת לכפר על חטאי ישראל, ואכן, בשעה שהייתה מגיפה בעם, נמל אהרון הכהן את המחתה ומלא אותה בקטורת והקטיר אותה לה' - והמגיפה נעצרה.

מזלתה של הקטורת

זכה אהרון הכהן בכתר כהונה, לו ולבניו, ונצטוו על בגדי כהונה. בארבעה בגדים שימש כהן הדיוט בבית המקדש ובשמונה בגדים שימש הכהן הגדול בבית המקדש.

שמונת בגדי הכהן הגדול היו כמו קרבנות, המכפרים על החטאים. וכן היו כמו תפילה לה' יתברך שחם ושלום לא יכלו ישראל בעוונותיהם, וגם אם יחרב המקדש ויצאו לגלות, סופם שיהזרו וישרו ויגאלו.

תיקנו אנשי כנסת הגדולה בברכות קריאת שמע של שחרית, תפילה לתיקון שמונת העבירות שעליהם היו מכפרים בגדי הכהן הגדול, כנגד שמונה בגדי הכהן הגדול: "ותן בלבנו בינה להבין, ולהשכיל, לשמוע, ללמוד וללמד, לשמור ולעשות, ולקיים." - כל אחד משמונת חלקי תפילה זו מכון היה כנגד אחד מבגדי הכהונה, וכנגד אחד החטאים שעליו כיפרו הבגדים. בגדי הכהונה בפרשה נמנו לא כסדר לבשתם אלא כפי סדר מעלתם. על כן החל הכתוב בחושן, המשיך באפוד הנושא את החושן, אחריו המעיל והכתנת, ואחריהם המצנפת ולבסוף האבנט. הוזכרו פה שישה בגדים, וכנפרד מהם נמנו הציץ והמכנסים.

שאלות והפרשה

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח' (המשך)

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

6. "ויפגעמני זהב בתוךם סביב" (פרק כה') היכן היו מונחים הפעמונים?
 א. בתוך הרימונים, כדי להשמיע קול. ב. מבחוץ בין רימון לרימון.
 ג. רקומים בחוץ מעל הרימונים. ד. רקומים בצידו הפנימי של המעיל.
7. "...ורחצת אתם במים" (פרק כט') לאיזה סוג רחיצה הכוונה?
 א. רחיצת הידיים. ב. רחיצת הרגלים והידיים.
 ג. רחיצת כל הגוף. ד. טבילת כל הגוף.
8. "ואתה הקרב אליך את אהרון אחיך" (פרק כה') - מתי ובשביל מה?
 ג. אחרי השלמת המשכן, כדי להכניסו לכהונה. ב. בכל זמן, כדי להכבדו.
 ג. לפני בניין המשכן, ללמדו את מלאכת המשכן. ד. אף תשובה לא נכונה.

1. כמה אבנים היו על כתפות האפוד?
 א. שתיים. ב. ארבע. ג. שלש. ד. שתיים עשרה.
2. כמה פעמים ביום הקטיר הכהן הגדול את הקטורת?
 א. לפחות פעמיים. ב. פעמיים, אחד בבוקר ואחד בערב.
 ג. פעם אחת בכל יום - בבוקר. ד. פעם אחת בכל יום - בערב.
3. באיזה סדר תוארו בפרשה בגדי הקדוש של הכהן הגדול?
 א. לפי סדר השיבותם. ב. לפי סדר שנמסר בסוד מה' למשה רבנו.
 ג. לפי סדר הכנתם על ידי חכמי הלב. ד. לפי סדר לבישתם.
4. על איזה קורבן נאמר "קדוש קדשים הוא לה"?
 א. על קורבן מוסף של יום שבת. ב. על קורבן מוסף של יום הכיפורים.
 ג. על קורבן מוסף של ימים טובים. ד. על קורבן הקטורת.

שאלה עפ"י פירוש הרשב"ם - כיתות ד' עד ח'

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח'

9. "ונעדתני שמה... ונקדש בכבדיו" (כט') למה הכוונה "ונקדש בכבדיו"?
 א. ה' רמו למשה על מיתת בני אהרון. ב. להשכנת השכינה בין הכרוכים.
 ג. לאש שתרד משמים ותאכל את הקורבן. ד. תשובות א' וג' נכונות.

5. "...להעלות נר תמיד" (פרק כז') למה הכוונה - "תמיד"?
 א. לנר המערכי שהיה דלוק לעולם. ב. כל לילה ולילה נחשב תמיד.
 ג. מהמנורה הדליקו אש במזבח לקורבן התמיד. ד. להדליק אפילו בשבת.

שאלה עפ"י פירוש הרמב"ן - כיתות ד' עד ח'

10. "והלבשת אתם את אהרן אחיך ואת בניו אתו..." (כה') באיזה סדר?
 א. ילביש ביום אחד וימשה למחרת. ב. ילביש וימשה ביום אחד.
 ג. ילביש וימשה יום אחרי יום לפי סדר לידתם. ד. אין השיבות לסדר.

לימוד פורה ואהנה

התשובות הנכונות פרשת משפטים הם:

1-ג' 2-ב' 3-ב' 4-ד' 5-ג' 6-א' 7-א' 8-ג' 9-א' 10-א'

